ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՒԹ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 563 — ՇԱԲԱԹ — 24 — ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1862.

Տարեկան գին՝ 6 Արծաթ Մէճիտի։
Վեցամսեայ։
Մէկ ծանուցումը տողին 2 դուրուշ է։
Յառաջադրութիւններդ կանխիկ են։
Յառաջադրութիւններդ ամսոյն 1ին և 15ին կը սկսին։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

Դուրս եկաւ ի լրագրանոցս ճամբու ծախքը առնուելոյն վրայ։
Լրագրոյս վերաբերեալ ճամբան կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրին պէտք ուղղուի. եւ ասոնց ճամբուն ծախքը խմբագրին վրայ է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՊՕՐՍԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարսիլիա 22 Նոյեմբ.

Յորձն, կը բանուի, Դանուբ 126. ընաիր տեսակը 128։ — Ռումէլի 126։ — Վառնա 25 50։ — Պրքա 126։ — Օտէսա 31 50։ — Փոխանակութիւն 24, 9 1/2։ — Ֆոնտոնները կիջնան 70, 20։ — Ֆոնտօլիտէ 92 1/4։

Մարսիլիա 30 Նոյեմբեր.

Յորձնը կը բանուի, բայց երկիւղնէ ի վեր թուլ. Դանուբ 126։ — Էնէդ 125։ — Կրքա 126։ — Օտէսա 52։ Մնաւոր եւ խոզակ կը բանուի նոյն դին։ — Սուսամ 60 50, կուղուի։ — Ֆոնտոնները կիջնան 70 15։ — Ֆոնտօլիտէ 92 1/8։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հարթուս հասած Եւրոպական լրագիրները Գաղղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնեայ Գ. Տրուէն տը Լիւիսին Իտալիոյ կառավարութեան ուղղած մէկ պաշտօնական նամակը կը հրատարակեն, որ Հռոմի դժուարալոյծ խնդրոյն մէջ Նարոլէոն կայսեր քաղաքականութեան յայտագիրը կրնայ համարուիլ, և այս նկատմամբ մեծ կարեւորութիւն ունի։ Յիշեալ նամակը երկար ըլլալով, բաւական կը համարինք՝ խնդրոյն ներկայ վիճակին վրայ դաղափար մը տալու համար՝ անոր իմաստին բովանդակութիւնը մեր ընթերցողներուն աչքին առջեւ դնել։

Գ. Տրուէն տը Լիւիս՝ Նարոլէոն կայսեր կառավարութեան սոյն խնդրոյն մէջ ունեցած դիրքը ցուցընելու համար՝ կ'սկսի նախ 1848էն ի վեր Իտալիոյ անցքերուն մէջ Գաղղիոյ ունեցած մասնակցութիւնը յիշեցընել։

Յիշեալ թուականին՝ Պիոս Թ. Պապը, որ Իտալիոյ վերանորոգական շարժման առաջնորդն եղեր էր, իր աթոռէն վռնտուեցաւ։ Այս բանը մեծ շփոթութիւն պատճառեր էր բոլոր աշխարհի կաթոլիկներուն։ Սարտինիայի Քառորդ Էլկերթիս թագաւորը (Ալբերտ Լամմարուէլի հայրը)՝ թէպէտ Աւստրիոյ հետ պատերազմի բռնուած էր այն ժամանակը, այսու ամենայնիւ առաջարկեր էր Գաղղիոյ՝ որ միաբանութեամբ Եկեղեցւոյ ժառանգութիւնը ապահովցընեն։ Գաղղիա օգնութեան դիմեց և Պապին իշխանութիւնը վերահաստատեց։

Այս գործը կատարուելէն ետև, երբոր Գաղղիոյ կառավարութիւն իր զօրքերը Հռոմէն կանչելու վրայ էր, Սարտինիայի ու Աւստրիոյ մէջ նորէն պատերազմ ծագելով՝ իրեն համար ալ նոր պարտականութիւններ ծագեցաւ։ Մեն բանէ առաջ՝ Գաղղիոյ շահը նկատելով, բայց միանգամայն Իտալիոյ վրայ ունեցած համակրութիւնէն չարժուելով, կայսրը չվարանեցաւ պատերազմին միջամուխ ըլլալու որուն հետեւանքն եղաւ Իտալիոյ անկախութիւնը։ Սակայն հաստատեալ իրաւունքներն ալ յարգելուզելով, իր պաշտպանած իրաւունքը վտանգէ ազատած տեսնելուն պէս՝ թշնամութիւնը դադրեցուց։ Իր կարծեօքն, Իտալիոյ անկախութիւնը Յուրիքի գաշնադրութեամբն ապահովելով, կրնար Իտալիոյ տերութեանց մտերիմ միաբանութեամբը ամրանալ։

Այս էր դործին վիճակը, երբոր Թուրքիոյ կառավարութիւնն Իտալիան միացընելու շարժման առաջնորդ եղաւ և դքսութիւնները դրաւելու ձեռք դարկաւ։ Այս ընթացքին կայսեր կառավարութիւնն համակիր և հաւան չթլալը պաշտօնական կերպով յայտնեց Թուրքիոյ կառավարութեան, և ծագելիք վտանգաւոր հետեւանքներուն պատասխանատուութիւնը անոր վրայ ձգեց։ Բայց Թուրքիոյ կառավարութիւնն ոչինչ չկամեցաւ անոր խրատներուն, և շատ չանցաւ Կարիպալտիի ձեռնարկութիւնները տեղի ունեցան Սիկիլիոյ և Նաբոլիի դէմ, որուն հետեւանքը եղան Թուրքիոյ կառավարութեան հարաւային Իտալիոյ մէջ մնացեալը և Հռոմի կառավարութեան հետ բացուած պինեալ կռիւը, որոյ պատճառաւ Գաղղիա իր դեսպանը Թուրքիէն կանչելու հարկադրեցաւ։

Ասոնք յիշելէ ետև Գ. Տրուէն տը Լիւիս Նաբոլիի թագաւորութեան և Իտալիոյ դքսութեանց վերնալէն ետեւ անցած անցքերը կը յիշէ և կուգայ Քաղուր կոմսին մեռնելուն։

Այն երեւելի քաղաքագէտը, կըսէ, որ իր ազդեցութեամբը կարող եղեր էր անիշխանական կիրքերը զսպելու՝ մեռաւ, և իր մահը կրնար խիստ չար հետեւանքներ ունենալ ընդհանուր խաղաղութեան համար։ Ուստի Գաղղիա փութացաւ Իտալիոյ թագաւորութիւնը ճանչելու, բայց այս ճանաչումը պայմաններ ունէր, զորոնք կայսրը ինքնագիր նամակաւ մը իմացուց Ալբերտ Լամմարուէլ թագաւորին։ Միանգամայն հասկցուց թէ Թուրքիոյ արքունեաց հետ դեսպանական յարաբերութիւնները վերահաստատելովը կարող պիտի ըլլար Հռոմն ու Իտալիան իրարու հետ հաշտեցընելու աշխատիլ, որով միայն կրնար՝ ըստ իւր կարծեաց ապահովել Իտալիոյ անկախութիւնը։

Դժբաղդաբար արդիւնքները մինչեւ հիմա չպատասխանեցին իր ակնկալութեանը։

Գ. Տրուէն տը Լիւիս կը ցաւի այն յամառութեան վրայ որով Հռոմի արքունիքը մինչև հիմա յանձն չառաւ ընդունելի կարգադրութեան մը հիմ դնելով Գաղղիոյ հետ։ բայց միւս կողմանէ կը հաստատէ թէ մօտ ժամանակներս անցած կարեւոր իրողութիւններ՝ Հռոմի ազգունեաց կասկածն աւելցընելով՝ գանի հաստատեցին իր ընդդիմութեանը մէջ, եւ կայսեր կառավարութիւնը նոր դժուարութիւններու մէջ ձգեցին։ Այս իրողութիւններն են՝ Կարիպալտիի վերջին անցքերը ձեռնարկութիւն ու Իտալիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէին շրջաբերականը՝ որ Հռոմը Իտալիոյ մայրաքաղաք ընել եւ Պապին մնացած երկիրներն ալ ձեռքէն առնուլ կը պահանջէր։

Տրուէն տը Լիւիս խօսքը կը վերջացընէ յիշեցընելով թէ՝ Գաղղիա այս երկու պատկառելի շահերն իրարու հետ հաշտեցընելու համար ամեն ձեռքէն եկած ջանքն ընելէ ետքսի զադրի, և մէկը միւսին չպիտի զոհէ։ Միանգամայն յայտարարութիւն կրնէ թէ կայսրը պատրաստ է յարդանաք եւ համակրութեամբ քննելու այն ամեն առաջարկութիւնները որ Իտալիոյ կառավարութիւնը պատշաճ դատի ընել՝ իրեւ Գաղղիոյ այս կրկին նպատակը ձեռք բերելու յարմար միջոցներ։

Գաղղիական Ֆրանս անուն լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Բրուսիոյ և Ռուսիոյ կառավարութիւններն ալ Հռոմի խնդրոյն մէջ Գաղղիոյ քաղաքականութիւնն ընդուներ, և իրենց համամտութիւնը պաշտօնական կերպով Գաղղիոյ կառավարութեան իմացուցեր են։

Եւրոպական վերջին լրագիրներն Յունաստանի ներկայ խնդրոյն վերաբերեալ դեսպանական բանակցութիւններու խօսք չեն ըներ բնաւ, և այս մասին դեռ պաշտօնական որոշում մը հրատարակուած չըլլալով, Յունաստանի դահլիճն յաջողութեան խնդիրը դեռ անստուգութեան մէջ է։

Գաղղիական Բաթոն լրագրին դրածին նայելով՝ Գավիէռայի արքունեաց կողմէն պաշտօնական կերպով բողոքը ստացուած չէ Յունաստանի պաշտպան երեք մեծ տէրութեանց, 1832 մայիս 7ին Լոնտրայի մէջ եղած դաշնադրութեան համեմատութիւն ազդատոհմին իրաւունքը պաշտպանելու մասնաւ։ Սըր Հ. Օն Միլլանք՝ Մունիսի անդղլական դեսպանը՝ Գավիէրայի արտաքին գործոց պաշտօնէին հետ վերջին օրերս ունեցած յաճախ տեսակցութեանց մէջ պատեհութեամբ մը Անդղլոյ թագաւորին երկրորդ որդի Էլֆրէտ իշխանը յիշելով, յաւելցուցած է միանգամայն որ եթէ այս մասին Անդղլոյ կառավարութեան կարծիքը հարցուի, Գավիէրայի Լուիթբրօտ իշխանին որդւոյմէն մէկուն համար իր հաւանութիւնը պիտի տար։ Կը հաւատան թէ Փարիզի անդղլական դեսպան Լորտ Քաուլէ ալ նոյն բերանը բանեցուցած է հաստատական կերպով մը։

Միւս կողմանէ կը յաւելու յիշեալ կէս պաշտօնական թերթը թէ՝ Սըր Հ. Ռամպել Սքարլէթ՝ Էթէնքի անդղլական դեսպանը՝ և Գիրէնի առջեւ դտնուած անդղլական նաւախումբին պաշտօնակալները՝ համարձակ կը յայտնեն եղեր Էլֆրէտ իշխանին Յունաստանի դահլիճն ուղեցած հետամտութիւնը։

Երդ՝ կըսէ, ի՞նչպէս մեկնելու է այս խնդրոյս մէջ Անդղլոյ բռնած ընթացքը։

Գաղղիական Ֆրանս լրագիրն ալ Լոնտրայէն ստացած տեղեկութեանցը համաձայն կըսէ թէ՝ Էլֆրէտ իշխանին Յունաստանի դահը ամբառնալու խնդիրը որչափ որ ի կրնան մէկ դի ձգուած էր, այս օրերս ջերմութեամբ ձեռք առնուած է։ Անդղլիա՝ այս հետամտութիւնը յաջողեցընելու համար՝ հաւանութիւն տուեր է որ Յոնիական կղզիներն ալ երեսփոխաններ ընտրելով Էթէնքի մէջ գումարուելիք ազգային ժողովը զրկեն և հոն ալ Յունաստանի թագաւորութեան հետ միանան՝ սա պայմանաւ միայն որ դարձեալ Անդղլոյ պաշտպանութեանը ներքեւ մնալով՝ առանձին սահմանադրութեամբ մը կառավարուին։

Էլֆրէտ իշխանը թէ որ Յունաստանի թագաւոր ըլլայ, իր կրօնքը պիտի պահէ, բայց Յունաց կրօնքը իբրեւ տերութեան կրօնք ճանչնալու երդում պիտի ընէ։ Սաքս Քոպուրկի դքսութեան յաջողութիւնն ալ՝ որ իրեն կինոյ, իր երրորդ եղբօրը Էրթիւր իշխանին պիտի անցնի։

Գերմանական լրագիր մ'ալ ընդհակառակն կը պնդէ որ Լայխթէնպէրկի իշխանին հետամտութիւնն ալ Յունաստանի մէջ ապրու կերպով տարածուած է։ և կերեւի թէ Գաղղիա ալ այս հետամտութեան յաջողելուն կը նպաստէ։ Աթէնքի մէջ ունեցած իր մէկ գործակատարին ձեռքովը։ « Կը լսենք, կըսէ, լուր տեղեկութիւն ունեցող աղբիւրէ մը, որ Գաղղիա և Ռուսիա համաձայնած են Լայխթէնպէրկի իշխանին հետամտութիւնը պաշտպանելու՝ Նոյն իսկ Լոնտրայի դաշնադրութեան դէմ, թէ որ ազդին միաբան քուէովն Յունաստանի թագաւոր ընտրուի։

« Պասկած կայ, կըսէ, գիտնալու թէ Լայխթէնպէրկի դուքսը 1830 փետր. 3ին Լոնտրայի մէջ եղած դաշնադրութեան յօդուածին տակ կինոյ արդեօք, որ Յունաստանի դահլիճն կը մերժէ Գաղղիոյ, Անդղլոյ և Ռուսիոյ թագաւորական ազգատոհմերուն անդամները։

« Ուանց խնդիրը կարծեօք դատելու, բաւական կը համարինք դիտել տալ, որ շատ բարձրատիճան անձինք բացատական վճիռ կուտան, սա հանգամանքը հիմ դնելով՝ թէ Լայխթէնպէրկի դուքսը Ռուսիոյ կայսերական ընտանիքէն չհամարուիր, այլ միայն իր Մարիամ Նիքոլայէվնա մայրը նոյն ազգատոհմին անդամ կը համարուի։ Միւս կողմանէ նշանակութեան արժանի է որ ուրիշ որ և իցէ յաջորդ մը հելլենական սահմանադրութեան քառասներորդ յօդուածին չկրնար յարմարիլ, որուն համեմատ Օթոն թագաւորին յաջորդ եղողը պարտաւորեալ է Յունաց կրօնքը դաւանելու։ »

Իտալիոյ երեսփոխանաց խորհրդարանը նոյեմբ. 18ին բացուելով, Հռոմի խնդրոյն վրայ ջերմ վիճաբանութիւն բացուեցաւ, որուն մէջ գլխաւորապէս կառավարութեան ընթացքը խիստ դատապարտուեցաւ։

Թուրքիէն չորեքշաբթի օրը եկած հեռագրաւոր մը կը ծանուցանէ թէ խորհրդարանը անվստահութեան քուէ տուեր է կառավարութեան պաշտօնեայներուն, հետեւաբար Գ. Ռաթազզի և իր ընկերներն հրաժարական տուեր են։

Փարիզի արուարձաններուն մէջ այս օրերս բազմաթիւ ձերբակալութիւններ ըլլալով՝ այլ և այլ մտայոյզ զրոյցներու և տարաձայնութեանց առիթ եղած է Գաղղիոյ մէջ։

Ռէքինի Պաղէթ լրագիրը կայսերական հրովարտակ մը կը հրատարակէ որով Թիէն-Զինկ-Շու անուն զրաստեղը Գաղղիացի Ալեէլ անուն քահանայն սպանած ըլլալուն համար կը դատապարտէ։

Այս առաջին անդամն է որ Զինաց

կայսրը իր պաշտօնեայներէն մէկուն ձեռքով քրիստոնեայ քարոզչի մը սպանութիւնը կը խոստովանի բոլոր երկրին առջև, և սպաննողը պատժելու խօսք կուտայ հրապարակաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Մէտինէի նախկին կառավարիչ Էմին փաշան փողերանոցի վերատեսուչ անուանեցաւ։

Մանիսայի գայմագամ Մէհմէտ պէյը Էյտընի գայմագամ անուանեցաւ։

Կէլիպոլուի գայմագամ Էհմէտ պէյը Մանիսայի գայմագամ անուանեցաւ։

Մէհմէտ պէյը Կէլիպոլուի գայմագամ անուանեցաւ։

Դարձեալ կայսերական հրամանաւ՝

Թրհալայի կառավարիչ Թայիպ փաշան Ուրֆայի կառավարիչ անուանեցաւ։

Մէտիէի գայմագամ Համայիլ փաշան Բէրպէրահի գայմագամ անուանեցաւ։

Պայրաքթարքիս յունաց Վեղանթիս լրագիրը յունաց Պատրիարքին և ազգային Խառն ժողովոյ և Ս. Սինոդին անդամոց մէջ Մեսրոպեանների ընտրութեան վերաբերեալ կանոնադրութեան առթիւը ծագած անհամաձայնութեան վրայ խօսելով, կը ծանուցանէ թէ, Ս. Պատրիարքը արտաքին գործոց պաշտօնեայ Բարձր. Էլի փաշայէն հրաման խնդրելէ՝ որպէս զի միւս Պատրիարքներն ալ ժողովի հրաւիրէ նոյն կանոնաց մէջ մուծանել ուզած փոփոխութեանց վրայ անոնց հետ խորհրդակցելու համար։ Բարձր. Էլի փաշան Հ՚Էմազել Էվվել 21 թուով նամակաւ մը պատասխանելով, ըսեր է թէ՝ «Այսերական կառավարութեան սկզբունքներէն մէկն ալ յունաց ազգին կրօնական խնդիրներուն մէջ միջամուխ չըլլալն է։ բայց որովհետև իր հաւանութիւնը տուած է ազգային ընդհանուր ժողով մը կազմելու երևելի աշխարհականներէ և եկեղեցականներէ սոյն գործին կարգադրութեանը համար, և այն ընդհանուր ժողովը կանոնադրութիւն մը յօրինելով իր բոլոր անդամները ստորագրած և վեհափառ Սուլթանն ալ զանի հաստատած է։ Բ. Դուռը այն կանոնադրութեանը՝ չավտուորուելուն չկրնար հաճիլ, այլ ընդհակառակն յոյն հասարակութեան բաղձանացը համաձայն անոր գործադրութիւնը կը պահանջէ։»

Այս եպարքոսական նամակին մէջ բովանդակուած պատուէրին հակառակ, կըսէ Վեղանթիս, Պատրիարքը դեռ չուզեր նոյն կանոնադրութիւնը գործադրել, և մինչև անգամ անցեալ շաբթու վերջին անգամ համաձայնութեան փորձ մը ընելու համար Խառն ժողովին և Ս. Սինոդին կողմանէ իրեն ներկայացուած պատգամաւորութեան ալ ժխտական պատասխան տուեր է։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգային վարչութիւնը ազգին ներկայ վիճակին դարման տանելու համար Բ. Դրան մօտ իւր թախանձանքը շարունակելով՝ մօտ օրերս վերատին յայտագիր մը սրբազան Տեղապահին ձեռամբ Արտաքին գործոց բարձրապատիւ պաշտօնէին մատոյց։

Բարձր. Էլի փաշան Տեղապահ սրբազան Հօր պատասխանեց թէ կառավարութիւնը Հայոց վիճակին վրայ կը խորհի և տասն ու տասներկու օրէն վերջնական պատասխան մը պիտի տայ վարչութեան՝ Ազգային կանոնադրութեան նըկատմամբ։

Բարձր. Էլի փաշային այս խոստմունքը մեծ գոհութիւն պատճառեց Խառն ժողովոյ, և յուսալի է որ մօտ օրերս Ազգին այս դժուարին և ցաւալի վիճակին

ՀԵՆԳԻՍՏ

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ Տ. ՅԱԿՈԲԱՅ Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ Կ. ՊՕԼՍՈՅ

Աստուածային Նախախնամութիւնն իր անհաս տնօրէնութեամբը հաճեցաւ առ Ինքն կոչել ամենապատիւ Յակոբ Սրբազան Արքեպիսկոպոսն՝ այնպիսի անակնկալ պարագաներով, որոց խեղճութիւնը տակաւ մահկանացուաց հասողութենէն վեր, կենաց և մահու ամենակալ Իշխանին անքննելի խորհրդոցը միայն սեփական է։

Ինչպէս ամենուն յայտնի է, Ծերունի Սրբազանն ասկէց ամիսներէս առաջ մայրաքաղաքէս Ս. Երուսաղէմ ուխտի գացած էր։ Հոն հասնելէն 12 օր ետքը դժբաղդ արկածով մը հիւանդանալով՝ վեց աւուր մէջ իր մահկանացուն կնքեր է։

Հաւատիկ այս ցաւալի դէպքին պատմութիւնը՝ ինչպէս որ կը ծանուցանեն Ս. Երուսաղէմի միաբանութեան կողմէն եկած նամակները։

Հոկտ. 30ին գիշերը Սրբազան Հայրը քունէն յանկարծ կարթնայ՝ կարծելով թէ առաւօտեան ժամերգութեան զանգակը զարնուեր է։ և որովհետև իր վաղեմի սովորութիւնն էր որ ննջած սենեակին մէջ՝ ուր որ ըլլար՝ գիշերը ոչ կանգեղ վառել կուտար և ոչ սպասաւոր կընդունէր, ուստի ինքնին ճրագ վառելու կելնէ ծծմբաւոր, և ինչպէս կըլլայ՝ մահճակալին (ճիպինկիկ) քողը կը բռնկի։ Ս. Հայրը կաշխատի ձեռքով ու ոտքով մարելու, բայց չկրնար, և ձեռքն ու ոտքը կը խանձուտի։ Վերջապէս բոցերէն պաշարուելով կ՚սկսի աղաղակել։ Այս հասնին միաբանք և զինքը կաղատեն բոցերուն մէջէն, կը տանին Սէթեան Յոհաննէս վարդապետին սենեակը, և իսկոյն բժիշկ ու վերաբոյժ կը կանչեն դարմանելու։ բայց Ս. Հայրը նախ խոստովանահայր մը բերել կուտայ, կրօնական վերջին պարտականութիւնները ջերմեռանդութեամբ կը կատարէ, և ապա մարմնաւոր դարմանները կ՚սկսին։ Հորս աւուր չափ կը դարմանուի, այրուքներն [illegible] կերևին, բայց հինգերորդ օրը իւր կաթուածը կը կրկնուի, որով կիմացուի թէ ծերութիւնը չէ կրցեր դիմանալ կրած երկիւղին ու սրտադողին։ Նոյեմբ. 6ին գիշերը՝ ճիշդ նոյն ժամուն որ վերոյիշեալ ցաւալի դէպքը պատահեր էր՝ իւր մահկանացուն կը հնքէ Ս. Հայրը։

Առաւօտուն օծման հանդէսը կը կատարէ Գեր. Մեսրոպը եպիսկոպոսը, եւ այս տխուր արարողութեան աւարտելէն ետև՝ ամեն վանօրէից եւ օտար ազգաց լուր կը տրուի թէ յուղարկաւորութիւնը ժամը 8ին պիտի կատարուի։

Հաղաքին վսեմ. կառավարիչ փաշան իւր Հեահեան կը ղրկէ բազմաթիւ զինուորներով։ Յունաց Պատրիարքն իւր վարդապետներն ու պահապան զինուորները կը ղրկէ, նոյնպէս լատինաց և անգղիացւոց եպիսկոպոսներն ու ալ և այլ տեղութեանց հիւպատոսներն իրենց թարգմաններն ու պահապան զինուորները կը ղրկեն։ Հայոց և Հապէշայ եկեղեցականներն գլխատաւորեալ կը ձայնակցին Միաբանութեան և այսպէս հանդիսաւոր և զանազան ազգերէ անթիւ ժողովրդոց ուղեկցութեամբ կը տանին հանգուցեալը Ս. Փրկչի վանքը, և իւր սիրելւոյն՝ հանգուցեալ Ս. Պօղոս Պատրիարքին քով կը դնեն։

Այսպէս մեկնեցաւ յաշխարհէս ամենապատիւ Յակոբ Սրբազանն՝ ազգիս բարձրաստիճան եկեղեցականաց ծերագոյնն՝ իր բազմաշխատ կենաց ութսունուերկու երրորդ տարին։ Երեք անգամ Պատրիարքութիւն ըրած ըլլալով, իր վարքն ու գործերը ազգային պատմութեան կը վերաբերին, որուն մէջ ընդարձակ էջեր պիտի գրաւէ անշուշտ։ Այս պատճառաւ աւելորդ մանաւանդ անհնար է մեղ այս անձուկ էջերուն մէջ հարեւանցի իսկ տեղեկութիւն մը տալ և դատողութիւն մը ընել անոր հրապարակական հանրածանօթ կենացը վրայ։ Իսկ իր անձնականին վերայ խօսելով։ Յակոբ սրբազանը մանրակրթուն և բարեպաշտ եկեղեցական մ՚էր, ուղղամիտ և առատաձեռն էր։ Թէպէտ սարէր հանճարի տէր և գիտնական անձ մը չէր, բայց ուսման և կրթութեան օգուտն ու կարևորութիւնը կը ճանչէր և ազգին ուսումնական զարգացմանը փափաքող և ձեռնտու էր։ Իւսկիւտարու Սէլամլըգի թաղին հոյակշին դպրոցն իր կենաց վերջի տարիներուն միակ պանծալի յիշատակն է, յիշատակ մը, որ ազգիս ներկայ կարօտ վիճակին մէջ բաւական է երևելի անձի մը՝ մանաւանդ բարձրաստիճան եկեղեցականի մը անունը յաւերժացընելու։

Ծողովատէն եկած նամակները կը ծանուցանեն թէ վիճակին առաջնորդ ընտիր Պօլսեցի Արժ. Մատթէոս ծայրագոյն վարդապետը, որուն ծանր հիւանդ ըլլալը ասկէց յառաջ ծանուցեր էինք, չկրնալով ենթակայ եղած վտանգէն ազատիլ, վախճաներ է։

Հանգուցեալը ազգիս վիճակաւոր առաջնորդներուն մէջ ամենէն բանիբուն և կենցաղագէտներէն մէկն ըլլալով, գրեթէ երեսուն տարիէ՚ի վեր Ծողովատու վիճակին առաջնորդութիւնը գոհացուցիչ կերպով վարած է, այնպէս որ վիճակին բոլոր տեղական գործերը իւր խոհականութեամբն ու հանճարովը ինքնին կարգադրելով, խիստ քիչ անգամ Ազգային պատրիարքարանին ձանձրութիւն տուած էր։ Վիճակին ժողովուրդն ալ միշտ գոհ և շնորհակալ էր իրմէ։ Ասանկ հաղուագիւտ առաջնորդի մը մահը ազգին համար զգալի կորուստ մըն է։

վախճան կը տրուի և նորէն ամեն բան կարգի և կանոնի կը մտնէ վեհափառ Սուլթանին մարդասիրական շնորհիւը։

Ազգային Պատրիարքարանի նախորդ փոխանորդ արժանապատիւ Տ. Երեմիա վարդապետը Ռերայի քարոզիչ կարգուելով, անոր տեղը պատրիարքական փոխանորդ կարգուեցաւ Պալատու քարոզիչ արժանապատիւ Պետրոս վարդապետը։

Ազգային վարչութիւնը յաւուրք սըրտի խմանալով Յակոբ սրբազանին յանկարծական մահը, պարտ կը համարի ծանուցանել որ հոգելոյս Արքեպիսկոպոսին թողած ժառանգական ստացուածոց կարգադրութիւնը համար յատուկ մանաժողով մը կազմուած է, և կը խնդրէ որ ո՛վ որ այս ժառանգութեանց մասին տեղեկութիւն ունի՝ Ազգային վարչութեան հաղորդելու փութայ։

Հոանայէն գրուած նամակները շարունակեալ ոմսաններու և գովաբանութեանց հիւսք մըն են Արժ. Երեսէս վարդապետին վրայ։ Կիլիկիոյ հայ ժողովուրդը երկար ժամանակներէ՚ի վեր՝ բանիբուն վարդապետի մը՝ երեսէ տեսած չըլլալով, Երեսէս վարդապետը դոգցես երկնային այցելութեամբ իրենց կողմը ղրկուած հրեշտակ մը երևցեր է։ Ի՛նչ ընդունելութիւն, ի՛նչ պատիւ, ի՛նչ մեծարանք ընելնին չեն գիտեր։ Ու իրաւունք ալ ունին խեղճերը։ «Մինչև հիմա տեսնուած չէր հայ վարդապետ մը, կըսէ Հոանայէն գրուած նամակ մը, որ այսչափ յարգ և համարում գտներ՝ մինչև անգամ երկրիս օտարազգեացը առջև, որոնք հայ եկեղեցականութիւնը մինչև հիմա այս կողմերը տեսնուածներուն վրայ, այսինքն դաս մը ոգէտ, անքաղաքակիրթ և ապիկար վարդապետներու վրայ կը դատէին»։ Պօլսեցի բարեկիրթ, ուսումնական և լեզուագէտ վարդապետն՝ իր շնորհավայել վարուքը, ազնուական կենցաղավարութեամբը, խոհականութեամբը, հմտութեամբն ու պերճախօսութեամբը զմայլեցուցեր է զանոնք և հայոց ազգին ու եկեղեցւոյն պատիւը բարձրացուցեր է օտարաց առջև։

Ասկէց առաջ Հոանայէն գրուած նամակ մը կը ծանուցանէր թէ Երեսէս վարդապետը տեղւոյն ազգայնոց մէջ տիրած երկարժամանակեայ ազգաւէր երկպառակութիւնը քրիստոնէական եղբայրսիրութեան փոխարկելով՝ ժողովրդեան անդորրութեանն ու յառաջադէմ զարգացմանը համար ընդհանուր քուէարկութեամբ կրօնական, քաղաքական և ուսումնական ժողովներ կազմեր, դպրոցները բարեկարգեր և օգտակար կանոնադրութիւններ ըներ է։

Այս անգամ կը ծանուցանեն թէ Հոանայի հայ երևելեաց և Կիլիկիոյ Ս. Կաթուղիկոսին մէջ ալ անհամաձայնութիւն գտնուիլը խմանալով, առեր զանոնք Միս տարեր է և սրբազան Կաթուղիկոսին հետ հաշտեցուցեր է։ Երկրին հայ ժողովուրդը՝ եկեղեցականք և աշխարհականք՝ չափազանց ուրախ ըլլալով այս բարեացաւոյթ և ազգաշէն խաղաղութեան վրայ, և արժանաւորագոյն պատիւ մը Երեսէս վարդապետին ընելու փափաքելով, միահամուռ ոգի ելեր, եպիսկոպոսական բարձր աստիճանաւ զանի պատկանող ուղեր են։ Սրբազան Կաթուղիկոսն ալ՝ մէկ կողմանէ զանի պատուելու, միւս կողմանէ աթոռին բարեկարգութեանը, վիճակներուն լաւագոյն կառավարութեանը և ժողովրդոց բարոյական ու մտաւորական զարգացմանը մասին ունեցած ջերմ բաղձանացը հզօր աջակից և օժանդակ մը ունենալու խորհրդով՝ թախանձեր, սպասպեր և վերջապէս Շիրակայ վիճակին վերայ արքեպիսկոպոս ձեռնադրեր է զանի։

Երեսէս վարդապետին ընծայուած այս բարձր աստիճանը թերևս անսկնկնելի տարաժամ և անխորհուրդ գործ մը թուի շատերուն՝ գանազան նկատմամբ։ Շիտակը խօսելով՝ մենք ալ թերևս այնպէս պիտի դատէինք՝ եթէ սոսկ պատ-

ուսիրական գործ մը եղած ըլլար, եթէ փառասիրութեան հոգին ըլլար շարժառիթը։ բայց երջանկաբար այնպէս չէ։ Ներսէս վարդապետն իր անձնական արժանաւորութիւններովը կրնար անշուշտ վաղ կամ անագան եպիսկոպոսութեան բարձր աստիճանը ընդունիլ Ազարատեան մայր Աթոռէն, որ՝ ինչպէս ամենուն յայտնի է՝ խիստ պակաս արժանաւորներէ ալ չզլանար այս շնորհը։ Բայց մենք աւելի ազնուագոյն նպատակ մը կը տեսնենք այս գործին մէջ, այն է Սիլիկիոյ կարօտ և լքեալ վիճակին բիւրաւոր հայ ժողովրդ. գոց բարոյական շինութիւնն ու զարգացումը։ Ներսէս եպիսկոպոսը մեծ գործեր ունի կատարելիք այն դժբաղդ վիճակին մէջ։ Ազանքեր կան բարեկարգուելիք, դպրոցներ կան հաստատուելիք, անկարգութիւններ կան ուղղուելիք, ղանազան օգտաւէտ կարգադրութիւններ կան ըլլալիք, որոց պէտքն ու կարևորութիւնը կ'զգար Սիլիկիոյ սրբազան Կաթողիկոսը, բայց օժանդակի մը կարօտ էր։ գտաւ օժանդակ ըլլալու յարմար անձ մը և ուզեց ձեռքէ չհանել։ ասոր համար թախանձեր, ստիպեր, եպիսկոպոս ձեռնադրեր է զանի։ Ներսէս վարդապետն ալ՝ վանքին և ժողովրդոց ողբալի վիճակը տեսնելով՝ չէ կրցեր ի սպառ դիմանալ և ազգասիրական կարեկցութեամբ ընդուներ է իրեն եղած թախանձագին առաջարկութիւնը։ Օրհնեալ ըստ մեզ անձնուիրութիւն մըն է որ Ներսէս վարդապետն ըրեր է։ վասն զի՝ ինչպէս յայտնի է՝ Սիլիկիոյ պէս մեծ վիճակի մը բարեկարգութեան գործը թեթև գործ չէ։ և ոչ ոք կրնայ ժխտել թէ առանկ կարևոր ձեռնարկութեան մը մէջ եպիսկոպոսական բարձր աստիճանին կարողութիւնն ու ազդեցութիւնը առաւել մեծ և արդիւնաւոր կրնայ ըլլալ քան՞ սոսկ աբեղայի մը։

Այս նկատմամբ կը գովենք Հ. Ալպակայ նորընծայ արքեպիսկոպոսին ազգասիրական անձնուիրութիւնը։ և մեր անկեղծ շնորհաւորութիւնը մատուցանելով իրեն՝ կը մաղթենք որ Սիլիկեցի երանաշնորհ հայմանուններուն՝ Հռոմկլայեցի և Լամբրոնացի Ներսէսներուն առաքինութեանցն ու ազդաշէն գործոցը հետևող և անոնց պէս Հայաստանեայց եկեղեցւոյ և ազգին պարծանք մը ըլլայ։

Ատանայէն եկած այս լուրերուն վերայօք յատկապէս մեկն գրուած նամակ մը կայ, որ Գէր։ Ներսէս եպիսկոպոսին արդէն ձեռք զարկած դպրոցական բարեկարգութեանց մասին ալ բերկրալի լուրեր կը հաղորդէ։ բայց էջերնուս անձկութիւնը մեզ կը պարտաւորէ յաջորդ թերթով հրատարակելու։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այրաքաղաքս գտնուած հելլենացիներն անցեալ կիրակի օրը Անգղեոյ թագուհւոյն երկրորդ որդին Ալֆրէտ իշխանը իրենց թագաւոր խնդրելու պատճառաւ հրապարակական ցոյցեր ընել կուզէին, բայց Բ. Դառնէն արգիլուեցաւ։

—Կարինէն գրուած նամակները կը ծանուցանեն թէ Պարսից դեսպանին միջոցաւ Լոնտրայէն և Փարիզէն ծախու առնուելով Թէհրան ղրկուած երեք հազար քսակի արժէք ունեցող զոհարեղէններ Պէքիր աղա անուն անձը Թէհրան տարած ժամանակը, սահմանագլխուն մօտ աւազակներ վրայ հասնելով, թէ յիշեալ Պէքիր աղան սպաններ, և թէ բոլոր զոհարեղէնները յափշտակեր են։

—Մարսիլիոյ Սէմաֆոռ լրագրին նոյեմբեր 18 թուով հաղորդուած հեռագրով մը Սուէյշի ջրանցքին առաջին հատուածին բացուելուն բերկրառիթ լուրը կը հաղորդէ։

Այս առաջին հատուածը Սայտայի նաւահանգստին և Թիմզայի լճին մէջ եղեն է որուն մէջ արդէն Միջերկրական ծովուն ջրերը սկսած են հոսիլ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Բանադատութիւն, ըստ եւրոպացւոց քրէ-դէ, որ եւ իրէ դրաւոր գործի մը վրայ դատաստան ընելուն կըսուի։ Ձկայ գրեթէ դրաւոր աշխատութիւն մը, պատմական, բանասիրական եւ գիտնական, ծանր կամ թեթեւ, որ բանադատութեան բովը մտնելով, քիչ շատ արատաւոր կամ անարատ չյանդիմանուի, բոլորովին կամ ըստ մասին չարդարանայ կամ չդատապարտուի։ Բանադատութիւնը՝ ուսման եւ դպրութեան ան մեծ Արէոսպագոսը, այսինքն՝ ընդհանուր դատաւորական ատեանն է, որուն իրաւասութեանը զսպանակին տակն է ամէն հեղինակ կամ դրագէտ որ իր հանճարովը կամ երկասիրութեամբը ուսման եւ դպրութեան ասպարէզին մէջ երեւնալու կոչումը կունենայ։ Ուստի բնաւ հեղինակ կամ դրագէտ մը, ինչ տաղանդներու եւ ինչ արդեանց տէր ըլլայ՝ զինք բանադատութեան իրաւասութենէն ազատ կարծելու, ուստի եւ երբէք, եթէ անոր վճիռներուն տակ իյնալու դժբաղդութիւնն ունենայ, իրեն իբր զրկանք եղած բողոքելու իրաւունք չունի։ Մէկ խօսքով, բանադատութիւնը՝ ուսման եւ դպրութեան այն բարոյականն է, որուն օրէնքները, դրագիտական տեսութեամբ՝ այնչափ նուիրական եւ փրկարար են, որչափ մարդկային կենաց բարոյականը ընկերութեան նկատմամբ այնպէս է։ Մեծ անտեղութիւն եւ յանդգնութիւն եղած կըլլար պահանջել թէ մարդկային միտքը իր դատողութիւնն ու ճաշակը մատնելով՝ ներողամիտ ըլլար որ բանականութեան թելադիր եղած բնական եւ հաստատուն օրէնքներուն, կամ թէ ըսենք բնական տրամաբանութեան ընդհանուր սկզբունքներուն եղծիչ դրուածներու հեղեղ մը դրագիտութեան արդիւնքներն այնպէս ողողէին, որ լաւն ու յոռին դրեթէ իրարմէ անլուծանելի զանգուած մը ըլլային։ ասոր հետեւանքն արդարեւ ուրիշ բան պիտի չըլլար բայց ընտրութեան ու ճաշակի ընդհանուր ապականութիւն մը, դրագիտութեան քաոս մը, ինչպէս ատեն ատեն դրագիտութեան դաշտը մշակող ազդաց պատմութեանը մէջ տեսնուած է, զոր օրինակ Ցունաց հաղներդուայ եւ սոփեստական ժամանակը եւ միջին դարուց դըպրոցականութեան միջոցը, որմէ դրագիտութիւնը ազատելու համար քանի մը դար երեւելի մտքեր քրտնեցան, մինչեւ որ իրաւամբ ուսման եւ դպրութեան վերստին ծնունդը կոչուած վիճակը յառաջ բերին։ Բանադատութեան այս մեծ իշխանութիւնն ու այն իշխանութեան մարդուս դրաւոր ծնունդներուն նկատմամբ ունեցած կարեւորութիւնը խոստովանելէ ետքը, հարկ է որ դառնայով խորհրդածութիւն մ՝ընենք, եւ ցուցընենք թէ բանադատութիւնը՝ իրրեւ բանադատութիւն, իր այս իշխանութիւնը վաւերական եւ օրինաւոր ընելու համար ի՞նչ խարիսխ կամ հիմ ունենալ կը պահանջուի։

Ցարակոյս չկայ թէ ամէն ճշմարտին սուտը կրնայ ըլլալ։ եւ օրինաւոր հիղինակութիւն մը բռնադրօսներ միշտ գտնուած են։ Բանադատութիւնն ալ կրնայ իմաստակութիւն ըլլալ։ այսինքն այն օրէնքներուն սկզբանցը համեմատ չըլլալ, որոնցմէ բանադատութիւնն իր հեղինակութիւնը կառնէ։ Բանզի ինչպէս որ արդար կամ անիրաւ բառերը չեն որ մարդ մը յանցաւոր կամ անմեղ կընեն, այլ արդարութեան եւ օրինաց սկզբունքները զորոց պահպանութիւնը կը հաստատէ կամ ժխտէ դատաւորը, այսպէս ալ գրաւոր գործի մը համար՝ ջէ կամ թէ բառերը չեն որ գործն այնպիսի կը կացուցանեն, այլ հաստատուն օրէնքներ եւ սկզբունքներ ըլլալու են, եւ կան իսկ, իբրեւ չափ կամ կշիռ, որոնց հետ կշռուելով գործը՝ իր ծանրութեան որչափութիւնը դատաւոր կայնող մտքին պիտի յայտնէ։ Կարծենք բաւական հասկըցուեցաւ թէ ըսելու զենք որ ամէն բանադատութիւն իրաւացի չէ։ այլ թէ կան ընդհանուր օրէնքներ եւ սկզբունքներ որոնց նայելով գրաւոր գործ մը աղէկ կամ գէշ կրնայ ցուցուիլ։ ուստի եւ որ եւ իցէ հեղինակ կամ գրագէտ որ, ընդհանուր խօսելով, բանադատութեան իրաւասութենէն ազատ չէ, ընդհանուր օրէնքի կամ սկզբան մը վրայ չհիմնուած, անորոշ կերպով աղէկ կամ գէշ կամ ասոնց նման բառերու վրայ հիմնուած բանադատութեան մը դէմ բողոքելու իրաւունք ունի։ Ոչ ալ օրէնք կամ սկզբունք ըսուածն անհատի մը իր սեպհական ճաշակը կամ իրեն չինած մէկ սկզբունքն է, որով գրագիտութեան արդիւնք մը դատապարտել կամ արդարացընել կրնայ։ Օրէնք կամ սկզբունք ըսածնիս անանկընդհանուր եւ հաստատուն կանոններ ըլլալու են, որ մարդկային մտքին վճռովը գրագիտութեան համար վաւերացեալ մարթինքսուիլ։

Ադայս օրէնքները կամ սկզբունքներն ի՞նչ են։ Թէպէտ հոս մեր միտքը բանադատութեան կանոններ սովրեցընել չէ, բայց հարկ է բանադատութեան սկզբանց քանի մը կարեւոր կէտերը համառօտիւ անցնիլ, այնչափ՝ որչափ մեր ընթերցողներուն գոհ մեր փաստին զօրութիւնը հասկըցնելու համար կը պահանջուի։ Բանադատութիւնը, որ ինչպէս ըսինք, որ եւ իցէ դրաւոր գործի մը վրայ դատաստան ընելն է, այս ընդարձակութեան մէջ՝ իր քննութեանը տակ ինկած նիւթերուն նկատմամբ կը բաժնուի, պատմական, դիւթոյ, տրամաբանական եւ բանասիրական բանադատութիւն։ Պատմականը՝ որ պատմութեան մը ստուգութիւնը ցուցընելու համար է, գլխաւորապէս դէպքերուն ժամանակագրական յարաբերութիւնը, կամ անաչառութիւն եւ բարեացակամութիւն կոչուած սխալները ճանչնալու մէջ կը կայանայ, եւ քանի մը մասնաւոր ուսումնք, ինչպէս դրամագիտութիւն, հնախօսութիւն եւ լեզուի բանասիրական-քննական ծանօթութիւններ իրեն օգնական ունի։ Նիւթոյ բանադատութիւնը, դրուած քի մը նիւթին ճշմարտութիւնը կը քննէ, եւ հարկաւ առաջիկայ նիւթին գիտութիւնը կամ հմտութիւնը կը պահանջէ։ Տրամաբանական բանադատութիւնը, նիւթոյ ճշմարտութենէն անկախ դրութեան մը իրրեւ իմաստասիրութիւն (բէօնմ) կամ ձեռնարկութիւն՝ հետեւականութիւնը կամ եզրականութիւնը կը ցուցընէ, եւ պարզապէս տրամաբանական օրինաց դատողութիւն է։ Բանասիրական բանադատութիւնը, որ մանաւանդ մեր գիտած կէտն է, քանզի մեր յօդուածին բովանդակութիւնը բանադատութեան այս ճիւղը յուսաւորելու համար է, երկու կրնայ բաժնուիլ։ քերականական եւ դրագիտական։ Քերականական բանադատութիւնը պիտի դիտէ դրութեան մը այն կէտերը, որոնք ընդհանուր եւ մասնաւոր քերականական օրէնքներու վերաբերութիւն ունին։ ինչպէս լեզուի ընդհանուր տրամաբանութիւնը կամ լեզուի փիլիսոփայութիւնը, եւ մասնաւոր լեզուի նկատմամբ՝ լեզուին կազմութեան մասնաւոր օրէնքը որ ոգի լեզուի (էսպրիտ տը լանկ) անուամբ կը նշանակուի։ Իսկ դրագիտական բանադատութիւնը պիտի դիտէ դրութեան այն կէտերը որոնք ոճի (ստիլ) կը վերաբերին։ Ոճ ըսելով մեր բանասէրները ասացուածոյ մասնաւոր կերպեր կը հասկընային, թերեւս տակաւին շատերն այնպէս կը հասկընան։ բայց դրագիտութեան մէջ ոճ ըսելով կը հասկցուին բացատրութեան հանգամանքներ։ Բայց այս մասին ալ դարձեալ լեզուին քերականական կազմութեանը կամ բառերուն բնութեանն ու առումներուն նայելով՝ պարզութիւն, այսինքն դիւրիմացութիւն, միջակութիւն եւ խրթնութիւն, մթութիւն չհասկըցուիր։ Պարզ եւ միջակ ոճ կրնայ ըսուիլ։ բայց ասոնք ալ դարձեալ բացատրութեան եղանակին նայելով հասարակ եւ միջին բացատրութեան մը կերպը կիմացընեն։ Իսկ խրթնութիւնը մանաւանդ թերութիւն, ախտ (էֆ-ֆոնտ) մըն է քան թէ ոճոյ յատկութիւն մը։

Արդ՝ բացատրութիւնը իրրեւ իր խորհուրդը յայտնելու ձեւ մտածելով, կրնայ բաժնուիլ հասարակ կամ պարզ, միջակ կամ բարձր եւ հոյակապ կամ վսեմ, այսինքն աւելի բարձր։ Բացատրելու այս երեք ձեւն ալ պիտի ունենայ այս յատկութիւնները. յատկութիւն (էլեդդէ), ճշդութիւն (բրէ-ցիզիօն), սեպհականութիւն (բրոբրիէտէ) եւ մաքրութիւն (բիւ-դէ)։ Ցբատակութեամբ ոչ միայն բացատրուած իմաստին դիւրիմաց եւ դիւրընկալ ըլլալը, այլ եւ հոմութիւն այսինքն երկու կամ աւելի իմաստ չտալը կը հասկըցուի։ քան զի ոչ գրող մը ընթերցողներուն միտքը տանջելու իրաւունք ունի, ոչ ալ ընթերցող մը կրնայ հանդուրժել որ կենայ եւ յոգնի թէ արդեօք հեղինակին իսօքն ինչ կը նշանակէ, կամ ան թէ ան իմաստն ունի։ անանկ գրութիւն մը ուրիշ բան չարժէր բայց մէկդի նետուիլ։ ըսելով թէ հեղինակը մեզի անծանօթ կերպով կը խօսի։ Ճշդութեամբ կը պահանջուի որ գրութիւնը ոչ միայն օրինաւոր ամբիոնութիւն (բրոնոնցիէյշիօն) մը ունենայ, այսինքն աւելորդ երկայնաբանութենէ, շրջաբանութենէ այլ եւ մանաւանդ աւելագրութեան (բէլոնոցմէ) այլ եւ այլ տեսակներէն ազատ ըլլայ։ Սեպհականութիւնը կուզէ որ բառերն ու ասացուածները իրենց տեղն ըլլան, կամ բառին բնութեանն ուրէ՝ լեզուին մէջ սովորական եղած եւ թէ փոխաբերական առումներուն նայելով, այն ըմբռնումը տան զոր գաղափարին բնութիւնը կը պահանջէ։ Մաքրութեամբ կիմացուի այն մտադրութիւնը զոր դրող մը բառերուն, եւ ասացուածներուն, գաղափարին անտոց վրայ ունենալու ազդեցութենէն զատ, ընտրութեանը, կիրառութեանը եւ շարուելուն մէջ ունենալու պարտաւոր է։

Իսկ բացատրութիւնը, իբրեւ ամբողջ նիւթոյ մը ճառը մտածելով, պիտի ունենայ կապակցութիւն եւ խառնուում (էյէզ, բրէ-ոէ)։ առաջինը նախադասութեանց եւ պարբերութեանց, իբրեւ նախնական կամ երկրորդական, եւ իբրեւ իմաստ՝ իրենց ծագումը կողմանէ ունեցած յարաբերութեանը նայելով, յաջորդութիւնը կամ դիրքը կ'որոշէ։ երկրորդը՝ այն է խառնումը, բառերու, նախադասութիւններու եւ պարբերութեանց։ բառերու ձեռքով այն մեքենական աղխաղխումը կիմացընէ, որով առաջինը այսինքն կապակցութիւն ըսուածը աւելի աղէկ կրնայ կատարուիլ։

Ասոնք բանասիրական բանադատութեան համար դիտելու գլխաւոր կէտեր են, որով բանադատութիւնը դրութեան մը քերականական եւ դրագիտական որպիսութիւնը, հետեւաբար դպրութեան մէջ բռնելու դիրքը եւ ունեցած արդիւնքը կ'որոշէ։ Գրաւոր աշխատութիւն մը դատել ուզողը պէտք է որ հեղինակին վրայ տեսած արդիւնքը կամ թերութիւններն այն օրէնքներէն մէկուն վերաբերելով ցուցընէ։ Պարտի ցուցընել թէ որ օրէնքի, որ սկզբան, կամ անոնց որ հանգամանացը համար է որ հեղինակն այն աղէկ կամ գէշ վճռոյն տակ կիյնայ։

Բանադատութեան կարեւորութիւնը՝ անոր հիմ մը ունենալը ու այն հիման ինչ ըլլալը ցուցընելէ ետքը, կը մնայ ըսել թէ բանադատութիւնը հայերէնի նկատմամբ ինչպէս ըլլալու է։ Վերը յիշուած կանոններն այնպէս ընդհանուր են՝ որ այն մասին հայերէնի համար ուրիշ շատ բան ըսել չմնար։ Գրուած մը ուրիշ որ եւ իցէ լեզուի մէջ ընդհանուր քերականութեան կամ լեզուի տրամաբանութեան եւ ոճոյ կողմանէ ինչ յատկութիւններ որ ունենալ կը պահանջուի, նոյն բաներն ունենալ կը պահանջուի նաեւ հայերէնը։ Կէտ մը միայնակ դիտողութեան արժանի է։ այն է՝ մասնաւոր լեզուի մասը։ քանզի տարակոյս չկայ թէ ինչպէս ամէն լեզու, նոյնպէս հայերէնը՝ իբրեւ մասնաւոր կլիմայի տակ, մասնաւոր ժողովուրդի մը հանճարոյն գործունէութեամբը յառաջ եկած, իր նկարագիրը կամ ոգին ունի։ Ուստի հայերէն գրութիւնը իրրեւ գրաւոր արդիւնք՝ բանադատութեան ընդհանուր օրէնքներովը դատելէ ետքը, հարկ կըլլայ անիկայ նաեւ լեզուին ոգւոյն նկատմամբ իբրեւ աղէկ կամ գէշ հայերէն դատել։ Ասոր համար առաջին բանը լեզուին ոգին ճանչնալն է։ Մենք հայերէնմայր լեզուն չնչին լեզուի մը տեղ դրած չենք։ հայերէնը մեծ եւ երեւելի լեզու մըն է։ անիկա մեզի աւանդող ընտիր մատենագրաց դրածներուն նայելով՝ ընտրութեամբ, ճաշակով եւ կանոնաւորութեամբ կը մրցի յունարէնի եւ լատիներէնի հետ, որոնք դասական այսինքն Եւրոպական բարձրագոյնպրոցներու մէջ բանասիրական տեսութեամբ ընդհանուր դաստրրուած լեզուներ են։ ինչպէս ըսինք իր առանձին ոգին, կազմութեան օրէնքները, մասնաւոր հանճար եւ արուեստ, իր յատուկ նկարագիրը, վերջապէս իր փիլիսոփայութիւնն ունի։ Հայերէնի այս հանգամանացն առանց աղէկ տեղեակ ըլլալու, անիկա՛ չ կատարեալ ճանչնալ, ոչ աղէկ գրել հնար է։ Հայերէնի կատարեալ գրութիւնը այնչափ կարեւոր կը համարինք որչափ առջեւնիս մեծ պէտք մը կայ, այն է մեր գրեթէ բացարձակապէս մատենագրական ըլլալու սկսող աշխարհաբար լեզուն, որուն կատարելութիւնը մայր լեզուէն պիտի ըլլայ։ Մի՞թէ քիչ կարեւորութիւն ունի գիտնալ թէ հայերէն մայր լեզուն է մինակ որ յատուկ ոգի՛մը ունի թէ՝ աշխարհաբարը յատուկ ոգի մը չունի։ այլ կրկին ոգւոյ, այն է դրաբարին ու թուրքերէնին ազդեցութեանը տակ է, եւ թէ հայերէնի ոգին կը կայանայ անոր քերականական կազմութեանն ու նշանակութեան եւ առման կողմանէ, բառերուն արմատական յարաբերութեանը եւ այս յարաբերութեան նայելով՝ այլ եւ այլ երեսէ իրարու հետ միանալուն, եւ քիչ շատ տարբեր նշանակութեամբ խումբեր ձեւացընելուն վրայ։ Քանզի հայերէն բառերն ալ իրենց յատուկ ազգաբանութիւնը, խնամութիւնները, ամուսնութիւններն ու ծնունդներն ունին։ Իրաւ, հայերէնը քանի մը նոր խիստ յառաջադէմ լեզուներու պէս ամէն արհեստական եւ գիտնական նիւթերու ճիշդ յարմարելու հարկաւոր առաղձը չունի։ թէպէտ չենք ուրանար թէ իրեն պէտք եղած առաղձը հայրիայթելու համար,

իր բնութեանը յարմար աղբիւրներ, իր մէջը եւ իրմէ դուրս, իրեն ծնունդ կամ զարգացում տուող լեզուներու մէջ չունենայ։ Բայց հայերէնը լեզուի մը գլխաւոր պաշտօնը կատարելու այն է մտքին ընդունած եւ յղացած պատկերները՝ իբր տեսութիւն կամ խորհուրդ՝ խանդոյ ամէն երեսներովն ու անկիւններովը նկատելու բաւական նիւթ եւ երանգ ունի։ Ձկայ խորհուրդ մը, տեսութեան եւ մտածութեան կենցաղ մը զոր քաջ մտածող մը հայերենով ըստ բաւականին չքակէ։ Արդի հայերէն գրականութեան մէջ ասորիզորձը ցուցընողներ կան. մինչ ալ եթէ ներելի է ըսել, այս մասին անյաջող փորձեր չբրինք, որչափ որ մեր մտածելու կարողութիւնը ու լեզու գործածելու փորձառութիւնը կը ներէր։

Այս ուրուագիծը տալէ ետքը, մեր բուն նիւթին գանք։

Հետեւեալ թուով։

Ա. Մ. Գ.

« Աղգասէր խմբագիր բարեհամբաւ լրագրոյն Մասիսի։

« Արժանագով լրագրոյդ էջերուն մէջ հիւրընկալութեան անկիւն մը գտնելու ակնկալութեամբ է որ կը վստահիմ ներկայ նամակս ձեր օրագրոյն օթարանը հաստատելու, որով քաղցր է մեզ յուսալ թէ՝ անոր վրայ ընդունելութեան ակամբ նայելու բարեհաճիք իբրև նոր ապացոյց ձեր ազգասիրական ջերմ եռանդեանը։

« Անժխտելի ճշմարտութիւն մըն է, որ դարուս լուսաւորութիւնը առհասարակ ամէն անհատի վրայ անհրաժեշտ պարտաւորութիւն մը կը դնէ, իր բանականութեան անդաստանը ուսմամբ հերկելով՝ նիւթական եւ բարոյական արդեանց ընդունարան պատրաստելու. և քանզի մարդուս ազգայ բարգաւաճանքը մտաւորական մշակութենէ կախու�ունենալուն՝ բոլոր ազգ եւ ազգինք արդի ժամանակիս համարձակուած են, որ անոր համար գանազան բարենպատակ ձեռնարկութեանց եւ միջոցներու կը դիմեն, որ ընդհանուրի վրայէն տգիտութեան արջնաթոյր մթութիւնը փարատելով՝ ուսմանց լուսաւոր գոգոտայն մէջ արձակ քալեցուցեն եւայլն, եւայլն։ Ոչ նուազ սրտի բերկրանօք կը ծանուցանենք ձեզ, արդոյ խմբագրապետ, եթէ սոյն գովելի նպատակով եւ խորհրդով վառեալ են եւ Կեսարիոյ մէջ ուսումնասէր հայկազունեաց ազգանուամբ խումբ մը, որոնք իրենց անձնանուէր ջանքը հայոցի հասարակութեան ապառնի բարգաւաճմանացը նուիրելով՝ ուսումնասիրութեան ասպարէզին մէջ յառաջադիմ հանդիսանալու անձնագրաւ կաշխատին։ որուն յայտնի ապացոյց մը կրնայ սեպուիլ ամսոյս 28ին յիշեալ քաղաքի Ս. Յակոբեան ազգային վարժարանին մէջ տեղի ունեցած չքնաղ հանդէսը, նոյն օրը կը սեմ արդէն ազգայնոց յայտնի եղած Ուսումնասիրաց պատուական ընկերութիւնը շատոնց բաղձացած իւր բուն նպատակին հասնելուն՝ այսինքն Կեսարիոյ մէջ առաջին անգամ Վերծանութեան թանգարան մը կանգնելուն փառացը արժանացած ըլլալով՝ զայն փոքր 'ի շատէ 'ի գիր գրոշմելն ինձի բաղդ մը կը սեպեմ։

« Յաւուր կիւրակէի կէս օրէն ետեւ Ուսումնասիրաց ընկերութեան արդոյ անդամներէն, որոնք գրէթէ ըստ մեծի մասին նորահաս ուսումնական երիտասարդներէ կը բաղկանար, խումբ խումբ նոյն աւուր հանդիսին համար յատկապէս շինուած ծաղկենկար կամարաձև դռնէ մը անցնելով՝ Մայր դպրոցին երկու կողմը պարտ առեալ դէմ առ դէմ բազմեցան և այն ինչ լռիկ ճեջիկ հանդիսի սկզբնաւորութեանը ակնկառոյց կը ճնային, ընկերութեան ատենապետ ուսումնասիրաց Սիմոն վարժապետն իմնացուց ատենին բացուիլը, և անմիջապէս դպրոցական ձայնաւոր մանկտոյն քաղցրաձայն երգոց նուագներն հնչել սկսեց 'ի լուր բազմականաց. ուր արդարև հայկական արիւնը իր երակացը մէջ կրող անձ մը չէր կրնար առանց հիանալու և 'ի գորով փղձկելու հանդիսատես ճնալ հոն. զի Կեսարացւոց բնատուր եղած այն վեհանձնարար կացութիւնն և նուրբ ճարտարախօսութիւններն յոյժ պատկառելի կը ցուցնէին. Ուսումնասիրաց ատեանը ազգոյց ձայնական երգերուն յաջորդեց նորահաստատ թանգարանին վրայ յօրինեալ կանոնագրութեան ընթերցումը. որուն մէջ պարունակեալ ուսմանց և արուեստից զարգացմանը նպաստող յօդուածներն ամբողջապէս ժողովին հաւանութիւնը և ստորագրութեամբ վաւերացումը գրաւեց. յետոյ թանգարանի համար հինգ խորհրդականաց ընտրութիւնը 'ի գործ դրուեցաւ կանոնաւոր քուէարկութեամբ, և ծանուցաւ ժողովականաց՝ թէ Վերծանութեան թանգարանը ազգային զանազան թերթերովն և ձեր պատուական Մասիսովն ալ պիտի ճոխանայ, ուստի անոնց տարեկանացը համար ստորագրութիւն մը առաջարկուելով՝ ամենն ալ սիրով նուիրատու հանդիսացան։ Ես միջոցին անդ էր տեսանել և լսել հայրենասիրութեան, գիտութեան, և ազգասիրութեան, և օգտասարքաբ Ինքնակալին հաղուագիւտ կենաց արևուն պայծառութեան համար՝ Պալըգճեան, Շահպազեան և Թէլալեան ուսումնասէրներու եռիտասարդներու խօսած ազդու ճառերն. որոնք հանդիսականաց սրտից մէջ հայրենեաց և ուսմանց վրայ գորովական ըղձագուշեներ կարթնցուցին, ուստի կեցցէներով և ծափահարութեամբ ընդունելութիւն կը գտանէին։ Ուսկ յետոյ ատենապետ Սիմոն վարժապետն Ուսումնասիրաց ընկերութեան և նորահաստատ թանգարանին ազգին նուիրելիք արդեանց վրայ խօսած գեղեցիկ բանախօսութիւնը հանդէսը կը վերջացներ ամենուն սրտին մէջ ազգային համար քաղցրիկ յոյսեր ձգելով։

« Աղարդիւն նամակագիրս յիշեալ ազգային հանդիսին մէջ ականջալուր հանդիսատես մը գտնուելովս, պատիւ անձին կը համարիմ պատուական լրագրոյդ միջոցաւ այս բերկրաբիթ լուրն հաղորդել լրութեան ազգայնոցս, 'ի պարծանս Ուսումնասիրաց ընկերութեանն։

« Անամ Լայն։ Ե. Ծ.

1862 հոկտ. 51
'ի Կերմիր գիւղ
Կեսարիոյ

Մ. Ստեփան Մ. Յովհ.
մանկավարժ Պարթեւեան
վարժարանին Կերմիրոյ։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Թէաթրոն–Պագարճիքի մէջ՝ տիրոջմէն Վաղրճը գացած երկու ախոռ, մէկ խանութ և վաթսուն երկու սենեակ պարունակող Դուրշունլու խան անուն շէնքը՝ նոյն տեղը ածուրդով ինտուն և հինգ հազար դուրուշ տուողին վրայ ճնարով, աւելի գին տալուգողներուն իմաց կը տրուի որ քսան օրուան միջոցի մէջ Էվգաֆի պաշտօնատունը Մահլուլաթի սենեակը՝ երթան։

Շուկան Վրէպագճի խանը վերի յարկը թիւ 13 դասարան սենեակը չափաւոր ամսականով հեռաւեալ դասերը կը շարունակուին ամեն օր։

Հայկաբանութիւն իր բոլոր ճիւղերովը, Գաղղերէն, Տաճկերէն, թուաբանութիւն և աշխարհագրութիւն։

Նոյն սենեակը կը գրուին նաև ամեն տեսակ առևտրական գործոց համար նամակներ ու ազերսագիրներ, Թէ՛ դասատուել և թէ՛ այցելու դասատուներ ուզողներ անձինք հոն կը հրաւիրուին, ուր դասատուաց հետ տեսնուելով պէտք եղած տեղեկութիւնները կրնան ստանալ։ բացի ըլլալով որ և իւրաքանչիւր անձինք կարող ըլլան ձեռք բերել գրքեր։

ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Հոկտեմբերի եւ Գաղղիոյ մէջ ամենէն երեւելի բժշկաց ըրած փորձերովն հաստատուած է որ ծ. էբին բժշկին գտած խառնուքթիւ Ազիաթիքա բոյսին հաստէն ուշիրօպը օգտակարագոյն դեղերն են ամեն տեսակ որքիւնեբուլ (թէմբէլ) եւ սրիչ մորթի հիւանդութիւններու խոյլի (սրբաճա) եւ հնացեալ յօդացաւերու։

Կը գտնուի Գալաթիա Վօյլօսայի փողոցը թիւ 9 Բիւպլիքաթէօ ճէնէռալի տնօրէն Մ. Մէֆրեթիի գրատունը։

Մերիկայի Սօպաներ զանազան տեսակ, ամենէն ոճանը յիսուն ու հինգ ղուրուշ կը ծախուի Մերիկայի մաղազան թիւ 27 Օմէր փողոցը Գալաթիա։

Ան լրագիրս շաբաթն անգամ մը կելլէ շաբաթ օրերը։ Ով որ կուզէ կրնայ ստորագրուիլ, Կ. Պոլիս Զինիլի խանը լրագրոյս գրասենեակը։ Իսկ դուրսերը նոգաբարձներն են՝

ԻԶՄԻՐ. Յովհաննէս աղա Մագուտեան.
ԵԳԻՊՏՈՍ. Շաւարշ աղա Ալիքիարեան.
ԱՆԴՐԻԱՆՈՊՕԼԻՍ. Մանտեսի Սուքիաս աղա Գալուստեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Պ. Խաչատուր Էլմասեան.
ԹՈՒՍԱԹ. Գէորգ Եւ. Յովհաննէս աղայր Աբգարեան.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ԱՏԱՆԱ. Նազարէթ աղա Շանպազեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Կարապետ աղա Էսկիշէհիրլիեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Պ. Տ. Մուրատեան.
ԹԷՔԷԻՐՏԱՂ. Պ. Գ. Մալղասարեան.
ՁԱՆ. Պ. Մկրտիչ Տ. Ատոմեան.
ԽԱՐԲԵՐԴ. Պ. Գէորգ Ճաճարեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Ընթերցասիրաց Թանգարան։
ԱՏԱԲԱԶԱՐ. Մանտեսի Յակոբ աղա Տ. Գրիգորեան.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողները՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան դրքացկիլ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄՈՅ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Կ. ՊՕԼԻՍ 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Շաբ. 17	Բշ. 19	Գշ. 20	Դշ. 21	Նշ. 22	Ուր. 23
	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.
Օսմանեան լիրա Մէջ.	101-20	102	101	101	101-10	101
Փոխանոց արծաթ						
Թանվ. Մուսիաղէ	56	56	56-22	56-20	56-20	56-20
Եսհամը Ճէտիտէ հին.	42	42-20	42	42	42	42-20
« « նոր	42	42-12	42	42	42	42-20
« « վերջին.	40-20	41-10	41-10	41-20	41-20	41-22
Սէրկի 10 տր. տկս. առ.	55	55	55-10	54-20	54-10	55-10
Անգղիական լիրա						
Բօլ իմբէռիալ						
Գարպոլանց						
20 ֆրանքնոց ոսկի						
5 » արծաթ						
Սօֆորին						
Աւստրիոյ դրրմից						
Տասնոյքան. հղրի						

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆՑ (ԴԱՄՊԻՕ) ԳԻՆԵՐԸ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՆ 100 ՂՈՒՐՈՒՇ ՀԱՇՈՒԵԼՈՎ

Լիվրա		Լիվրա	
Ղնտրա		Ճէնովա Լ. Ն.	
Փարիզ	«	ԻՍԿ ՄԷԹԱԼԼԻՔԻ ՀԵՑ	
Մարսիլիա			
Վիէննա	«	Ղնտրա	
Թրիէստ	«	Մարսիլիա	

ԱՐՄՏԻՔ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Ցորեն Թայղան	54—55	Ցորեն Խանայիլ կակուղ	———
» Խանայիլ	53—54	» Վարնա »	———
» Կալաց	———	» Պուրգազ »	———
» Բումէլի Պալէքէք	———	» Պալէքէք »	———
» Յամանի	29—30	Եղիպտացորեն կալացի	———
» Ազոֆ կակուղ	25—26	» Իպրայիլ	14—15
» Իպրայիլ »	———	Գարի	11—12

Վաճառականաց մէջ կայ ընդ ամենը 60000 ղրուշ ցորեն ու գարի

ՄԵՏԱՔՍ

(ԻՓԼԻՔ)

Օսմ. լիր. 120 ղրշ.

Տէմիրտէշ ընտիր տակ	0000—0000
« 1 «	0000—0000
« 2 «	0000—0000
« 3 «	0000—0000
Սէլէ Պրուսա ընտիր տակ	0000—0000
« « 1. «	0000—0000
« « 2. «	0000—0000
« « 3. «	000—0000
Մէշտուա 1. «	000— 000
2. «	000— 000
3 «	000— 000
Ֆիլաթիւռ 10—12 եւ 11—12	100— 110
Գօզա Պրուսա Հոր	100— 110
Պարսկաստանի ֆրանք	32— 36

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Գիտոր (Մաղը) սեւ. 100 լիրա		11
ճերմակ		7
Գեղին հատիկ (ճէհրի) Էնգլիերի 100 լիրա		—13
Բուրդ Գրրըմ կէս լուաց.	հօխա	——
չի լուացուած 100 լիրա		——
Տաճկաստանի 100 լիրա	հօխ	—17
Բամբակ Գրրդ–Աղամ եւ Գասապա	Հօխ. 100 լրշ.	—16
Աստ. Կիպրոս. Ատանա	հօխա	—16
Թիֆթիք Էնգլիերի Զանկերը 100 լիրա		—48
Ա.Ֆիոն		240
Ռիմրէ բանուած	«	20—50
Տերեւ	«	—33
Մեղրամոմ գեղին Տրապիզոն 100 լիրա		——
Անատօլու	«	——
Սուսամ Բումէլիի	հօխայ	5—5
Կասաւատի հունտ (Ռէթէն թոխ.) Բում.	Ռիլ.	—36
Անատօլու	»	—35
Զէթ (Զէյթին եաղը) Ա. յմայրդ	Հօխայ	— 8
Կիրիտ	»	— 7
Աճառ (Սապօն) Գանտիա	»	— 5 20
Միտիլի	»	— 4
Բրինձ Եգիպտոս Բէշլիա	»	— 2-20
Տիմնաթ	»	21/

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խահվէ Ռիո եւ Գափէ	100 Հիլ. լիրա	950—1100
« Մաուիթին եւ Սէյան	« «	—1200
Շաքար գլ. (քէլլէ) 6-10 Լ. Սպ.	100 լիրա	———
« փոչի (թօզ)	« «	235—40
« Հոլ. գլուխ	« «	———
« փոչի	« «	——255
« Գաղղ. գլուխ	« «	——500
« փոչի	« «	——232
Անագ (գալայ)	« «	——800
Պղպէղ (պիպէր).	Հիլ. 100 լիրա	——6 20
Լեղակ (էվվիաս) Պէնկալա	« «	140—145
« Մատրաս	«	———
Որդան կարմիր (գրրմիզ)	«	—— 60
« « արծթագոյն	«	—— 38
« « տեսակ Բ.	«	—— 35
« « խոնաւ	«	—— 30
Անուշատր (Նըշատըր)	Հիլ. 100 լիրա	——7
Պղպատ (Զէլիք) թիւ 0 եւ 00		——150
Կասպոր (Գուրչուն)	«	5 —140
Թիմեղ (Թէնէքէ) զոյդ մտուակ	«	——280
Ջինք տախտակ թիւ 7—12	Հիլ.	—— 41/2
Երկաթ Անգ. ճաղաձեւ (չուպուդ)	Կնդ.	54— 55
« Բեւեռցու	«	59— 60
« Տախտակ	«	90— 95
« Բոլորակ	«	———
« Ռուսիոյ	«	———
Բարձիձա	Հիլ.	—— 5-10
Ծծումբ (քիւքիւրտ) Իտալիա	Կնդ.	———
Լաթիւսէնճ ճէն. զոյդ Մտ.	«	——255
« Պէլճ. «	«	——140
« Թրիէսթ «	«	——124
Ռոմ Անգղիոյ	Կալ	—— 12
« Ամերիկա	«	—— 10
Սբատմաչէթ Վիէննա	«	—— 19
« Թրիէստ եւ Գաղղ.	«	—— 17

Խմբագիր–Տնօրէն
Կ. Ս. ԻԹԻՀԱՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ